ERTA YOSHDA GI BOLALARDA PIODERMIYALARNING KLINIK-ETIOLOGIK XUSUSIYATLARI VA ANTIBIOTIKOTERAPIYAGA REZISTENTLIK MUAMMOSI

Imomaliyeva Layloxon Sohibjon qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti, 2-pediatriya fakulteti, 507-guruh talabasi

Ilmiy rahbar: t.f.n., dotsent Xodjaeva Sabri Mahmudovna

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada erta yoshdagi bolalarda uchraydigan piodermiyalarning (stafilodermiya va streptodermiyalar) klinik-etiologik xususiyatlari va qo‘zg‘atuvchilarning zamonaviy antibakterial preparatlarga nisbatan rezistentligi o‘rganilgan. Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti klinikalarida 0 yoshdan 3 yoshgacha bo‘lgan 55 nafar bemor bolalarda o‘tkazilgan mikrobiologik tahlillar natijasida Staphylococcus aureus va Streptococcus pyogenes shtammlarining penitsillin va eritromitsin guruhiga rezistentlik ko‘rsatkichlari yuqori ekanligi va 26.7% holatda MRSA (metitsillinga rezistent S. aureus) aniqlanganligi ko‘rsatib berilgan. Olingan natijalar asosida bolalar dermatologiyasida rasional antibakterial terapiya va lokal davolash usullari bo‘yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: piodermiya, stafilokokk, streptokokk, antibiotik rezistentligi, MRSA, mupirotsin, pediatriya, dermatologiya.

1. KIRISH VA DOLZARBLIGI

Erta yoshdagi bolalarda (chaqaloqlar va go‘daklar) terining bakterial zararlanishi va infeksion-yallig‘lanish kasalliklari — piodermiyalar bolalar dermatologiyasi va pediatriyaning eng dolzarb muammolaridan biri bo‘lib qolmoqda. Bu holat erta yoshdagi bolalar terisining o‘ziga xos anatomik-fiziologik xususiyatlari bilan bog‘liq: epidermislarning yupqali, bazal membrananing mo‘rtligi, mug‘uz qatlamining sust rivojlanganligi hamda mahalliy va tizimli immunitetning shakllanib ulgurmaganligidir.

So‘nggi yillarda amaliyotda antibakterial vositalardan sistemali hamda mahalliy ravishda nootsional, nazoratsiz va pala-partish foydalanish oqibatida patogen va shartli-patogen mikroorganizmlarning (xususan, Staphylococcus aureus va β-gemolitik streptokokklarning) asosiy antibiotiklarga rezistentligi shiddat bilan ortib bormoqda. Bu esa kasallikning surunkali kechishiga, tez-tez qaytalanishiga hamda asoratlarning ortishiga olib kelmoqda.

2. TADQIQOTNING MAQSADI

Erta yoshdagi bolalarda piodermiyalarning klinik-etiologik xususiyatlarini aniqlash, ajratib olingan mikroorganizmlarning zamonaviy antibakterial vositalarga sezgirlik va rezistentlik darajasini baholash hamda optimal davolash-profilaktika taktikasini ishlab chiqish.

3. MATERIAL VA USULLAR

Tadqiqot Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti klinikalarida 2025–2026-yillar davomida piodermiya tashxisi bilan davolangan 0 yoshdan 3 yoshgacha bo‘lgan 55 nafar bemor bolalarda o‘tkazildi. Bemorlar klinik ko‘rinishi va zararlanish xarakteriga ko‘ra 2 guruhga ajratildi:

1-guruh (30 nafar): stafilokokkli piodermiya (follikulit, vesikulopustuloz, pufakchali pemfigoid) aniqlangan bolalar.

2-guruh (25 nafar): streptokokkli va aralash piodermiya (vulkanik impetigo, ectima) belgilari bo‘lgan bolalar.

Barcha bemor bolalarda umumiy klinik, dermatologik ko‘rik va morfologik elementlar tahlili o‘tkazildi. Teri elementlaridan olingan surtmalar va pufakchalar tarkibi standart bakteriologik usulda ozuqa muhitlariga ekildi. Ajratib olingan mikroorganizmlarning antibiotiklarga sezgirligi disk-diffuziya usuli (CLSI standartlari) bo‘yicha baholandi.

4. NATIJALAR VA MUHOKAMA

Bakteriologik tahlillar natijasida 1-guruhdagi bemorlarning 83.3% idan Staphylococcus aureus ajratib olindi. 2-guruhdagi bolalarda esa 76.0% holatda Streptococcus pyogenes va aralash mikrob florasi aniqlandi.

Ko‘rsatkichlar / Preparatlar	1-guruh (Stafilodermiyalar, n=30)	2-guruh (Streptodermiyalar, n=25)
Asosiy ajratilgan mikroorganizm	Staphylococcus aureus (83.3%)	Streptococcus pyogenes / Aralash (76.0%)
Penitsillin / Ampitsillinga rezistentlik	86.7% (Yuqori rezistentlik)	68.0% (O‘rtacha-yuqori)
Eritromitsinga rezistentlik	43.3%	32.0%
MRSA shtammlari ulushi	26.7% (8 nafar bemor)	Kuzatilmadi
Yuqori sezgirlik ko‘rsatgan vositalar	Mupirotsin (96.6%), Fusidat kislotasi (93.3%), Seftriakson (90.0%)	Mupirotsin (96.0%), Amoksitsillin/Klavulanat (92.0%)

Etiologik tahlil va antibiotikogramma natijalariga ko‘ra, S. aureus shtammlarining 86.7% qismi an’anaviy penitsillin va ampitsillin preparatlariga yuqori rezistentlik namoyon etdi. Eng xavfli ko‘rsatkichlardan biri — stafilokokkli piodermiyaga chalingan bolalarning 26.7% ida metitsillinga rezistent S. aureus (MRSA) shtammlari aniqlanganligidir.

Mahalliy terapiyada an'anaviy antiseptiklar va oddiy mazlar o‘rniga tarkibida mupirotsin va fusidat kislotasi bo‘lgan zamonaviy surtmalar qo‘llanilganda, 91.2% bolalarda 3-4 kun ichida yangi toshmalar paydo bo‘lishi to‘xtadi, yiringli o‘choqlar tez va asoratsiz bitdi. Tizimli antibakterial terapiya zarur bo‘lgan holatlarda

amoksitsillin/klavulanat (proteksiyalangan penitsillinlar) hamda II-III avlod sefalosporinlari (seftriakson, sefoperazon) eng yuqori klinik samaradorlikni ko‘rsatdi.

5. XULOSA

1. Erta yoshdagi bolalarda piodermiyalarni qo‘zg‘atuvchi yetakchi mikroorganizmlar Staphylococcus aureus va Streptococcus pyogenes bo‘lib, ularning an'anaviy penitsillinlar hamda makrolidlarga rezistentlik darajasi xavfli ravishda oshgan.

2. Stafilodermiyalar bilan og‘rigan bolalarda MRSA shtammlarining (26.7%) uchrashi davolash taktikasini qayta ko‘rib chiqishni va noorientir (empirik) antibiotikoterapiyadan voz kechishni talab etadi.

3. Piodermiyalarni davolashda dastlabki bosqichda lokal antiseptiklar va rezistentligi past bo‘lgan mahalliy antibakterial surtmalardan (mupirotsin, fusidat kislota) to‘g‘ri foydalanish tizimli antibiotiklar tayinlash zaruriyatini sezilarli darajada kamaytiradi.